SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 204. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 24, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 24-го ЖОВТНЯ 1990 Ч. 204. РІК XCVII.

В УКРАЇНІ ЗАСУДИЛИ ШТУЧНИЙ ГОЛОД

Київ. — Київська „Літературна Україна" помістила у числі з 11-го жовтня важливу ухвалу міжнародного симпозіюму „Голодомор-33", який відбувся в Києві від 5-го до 7-го серпня 1990 року.

Схиливши голови у глибокій скорботі перед пам'яттю десятків мільйонів померлих з голоду і невинно загиблих в наслідок людоненависницької політики сталінського комуністичного режиму, який заклик.і пляномірно здійснив штучний голод серед українського селянства в 1932-33 роках, учасники симпозіюму вважають, що ця політика за міжнародним правом повинна кваліфікуватися як злочин перед людством і людяністю — насамперед тому, що голод причинився до мільйонів насильницьких смертей, підірвав фізичне і духовне здоров'я українського народу на багато поколінь, але також і тому, що засобами найжорстокішого залякування та терору була здійснена спроба знищити вікові моральні засади і духовний досвід цілої нації. „Ми підтримуємо висновки Комісії Конгресу ЗСА і Міжнародної Комісії розслідування голоду 1932-33 років на Україні, що визначили цей страшний голодомор як геноцид проти українського народу", — говориться далі в ухвалі симпозіюму.

Переходячи до обвинувачень тих, які спричинили штучний голод в Україні, учасники симпозіюму кажуть, що СССР брутально порушив статтю 46 Гаагської конвенції з 1909 року, як держава, що вела свавільну війну проти власного народу, і принципи, які пізніше були ухвалені міжнародною конвенцією 1948 року „Про запобігання злочинів ґеноциду і покарання за нього". Відповідальність за ці злочини лежать на уряді Совєтського Союзу і на Комуністичній партії як правлячій в державі з однопартійною системою.

„Ми звертаємося до світової громадськости, — говориться далі в документі-ухвалі, — до Організації Об'єднаних Націй, до Паризької наради голів урядів та держав по підготові загальноевропейської наради з безпеки (Гельсінкі-2) з вимогою провести всебічне розслідування ґеноциду проти українського народу і розглянути цей злочин у міжнародному суді в Гаазі. Міжнародний трибунал згідно із загального прийнятими правовими нормами повинен покарати винних, визначити шляхи та розміри матеріяльного та морального відшкодування українському народові".

Крім того учасники симпозіюму вважають необхідним створення міжнародного центру для вивчення історії України і з'ясування всіх злочинів проти її народу впродовж усього XX століття, з чорнобильською трагедією включно. Учасники вважають, що міністерство народної освіти України повинно ввести в шкільні програми з історії вивчення страшної трагедії українського народу — Великого голоду 1932-33 років.

Висловивши недовір'я тим псевдоісторикам і функціонерам з Інституту історії АН УССР та з Інституту історії партії при ЦК КПУ, які за вказівками вищих партійних органів, або свідомо, фальсифікували причини, перебіг і наслідки голоду, зібрані вважають за необхідне створення Музею Народної Скорботи, у якому мають бути зібрані всі матеріяли і свідчення про велику трагедію, як нагадування та перестороги нащадкам. „Український народ ніколи не забуде про насильницьку смерть мільйонів своїх братів і сестер. Вічна їм пам'ять", — говориться в кінці звернення-ухвали згаданого симпозіюму.

СВЯТКОВА АКАДЕМІЯ

Пассейк, Н.Дж. — З нагоди Листопадового Зриву та 40-ліття геройської смерти командира УПА ген. хор. Тараса Чупринки — Романа Шухевича, Осередок СУМ та станиця Пласт влаштовують в неділю, 4-го листопада, святкову академію, яка відбудеться в Українській Централі, 240 Говп аве. В програмі — святкова доповідь Романа Зварича, виступи співочих груп та монтаж-інсценізація пластової та сумівської молоді. Початок імпрези о год. 4-ій по полудні.

С. ШКАФАРОВСЬКИЙ СПІВАЄ В ПІТТСБУРҐУ

Піттсбурґ, Па. — Відомий оперний співак Стефан Шкафаровський виступить у басовій партії, Льодовіко, в опері Дж. Верді „Отелло" із Піттсбурзькою оперою в„Бенедум Центрі". Дати виступів — суботи 27-го та 31-го жовтня, неділя 4-го листопада. Квитки можна набути при касі „Бенедум Центру".

Рух готується до 2-го З'їзду

Київ (Рухінформцентр). — Тут 17-го жовтня в годині 6:30 вечора у приміщенні Спілки Письменників України відбулася пресова конференція у зв'язку з підготовою до Других Всеукраїнських Зборів Руху, які розпочнуться 29-го жовтня у Києві. Взяли участь: голова Руху, народний депутат України Іван Драч, заступник голови Руху, народний депутат СССР від України Сергій Конєв, керівники Секретаріяту Руху, народний депутат України Михайло Горинь, Сергій Одарич.

Голова Секретаріяту Руху М. Горинь сказав, що на з'їзді буде однозначно заявлено про стратегічну мету Руху — державну самостійність, незалежність України. Мова йтиме не про федерацію чи конфедерацію, а тільки про зрівняння у статусі з іншими державами Европи. Така ідея домінує серед більшости членів Руху. На запитання, чи Рух буде організатором студентської голодівки, М. Горинь відповів, що Рух лише допомігає забезпечити голодуючих студентів наметами та теплим одягом.

Під час пресової конференції було сказано, що Рух має вилучити зі своєї назви слова про перебудову оскільки процеси, що відбуваються в суспільстві, давно вже переросли поняття перебудови. До програми Руху також буде внесено іншi зміни, зокрема в розділ, де йдеться про співпрацю з КПСС. Голова Руху І. Драч заявив, що Рух буде співпрацювати з порядними людьми, але не з огляду на їх партійну приналежність. Рух рішуче відкидає більшевицьку ідеологію.

Велика Рада Руху 20-го жовтня розпочала активну підготову до проведення 2-го З'їзду Руху. Поширена нарада оргкомітету 21-го жовтня узгіднила проєкти програми з'їзду, пропозиції щодо змін у статуті й програмі Руху, які будуть винесені на обговорення. Голова Руху І. Драч повідомив, що має намір повернутися до творчої праці та працюватиме в парляменті, тому зніме з себе повноваження голови Руху. Нарада погодилася пропонувати 2-му З'їздові Руху на пост голови нинішнього голову Секретаріяту, члена УРП, багаторічного колишнього політв'язня Михайла Гориня.

Радіо „Київ" передавало вістки про хор „Думка"

Джерзі Сіті, Н.Дж. — У щоденній програмі київського радіо, призначеній „Для українців за рубежем" у п'ятницю, 18-го жовтня, між 6 а 7-ою вечора поінформовано тричі слухачів про те, що у Києві перебуває тепер хор „Думка" на своїх перших гостинних виступах в Україні.

Подаючи виїмки розмов та думок страйкуючих студентів, переведено також коротке інтерв'ю з членом хору „Думка" (прізвища не можна було схопити) та враженнями хористів із демонстрацій на вулицях Києва.

Відтак у новинках подано про концерти хору „Думка" в Києві з тим, що перший концерт відбудся не як було пляновано в приміщеннях Київського Політехнічного інституту, а в церкві Миколи Надбережного. Усі новинки про хор „Думка" були незвичайно прихильні та сердечні.

Агітують за вихід Донбасу з України

Донецьке (Рухінформцентр, Марія Олійник). — Тут з 22-го по 26-го жовтня проходить Всесоюзний з'їзд шахтарів, на який очікують приїзд Михаїла Горбачова.

Страйкові комітети шахтарів не мають визначеного становища щодо союзного договору. Уряд Української ССР не побіщяв шахтарям вирішити їхні проблеми, а Горбачов може побіцяти дотації вугільній промисловості. В Донбасі готуються до референдуму з приводу його виходу зі складу України, а для відокремлення Донбасу хочуть використати страйкові комітети. Лідери страйкових комітетів не хочуть ні бачити, ні слухати нікого з Народної Ради. Представника всеукраїнського страйкового комітету М. Ратушного 14-го жовтня також відмовилися слухати.

Донецька телевізія 13-го жовтня провела передачу „Політична карта Донбасу", яку вів Олександер Макарський. На зустріч запросили представників: демократичної платформи в КПСС, Руху, УРП, Демократичного руху Донбасу, страйкових комітетів, УДП, УСДП, КПУ, ТУМ та голову Донецької Міської Ради. Передача тривала дві години. За відгуками, передача чітко розмежувала комуністів й усіх інших. Це, наприклад, чітко визначилося у ставленні до союзного договору. Але представник страйкових комітетів заявив: „Ми подивимось, хто нам більше запропонує — Україна чи Москва і тоді вирішимо як ставитись до союзного договору".

Представник демократичної платформи в КПУ Базилюк порушив питання про утворення Донецької республіки з окремим парляментом.

В той же день в Донецькому відбулося засідання Ради Конфедерації Праці. Обговорювалися такі питання: створення нових профспілок; виконання урядом вимог, які висунуто 11-го липня під час страйку шахтарів; маневри військ КҐБ у Підмосков'ї, які готуються до масових безпорядків, що нібито передбачаються під час святкування 7-го листопада. Виходячи з цього, Рада вимагає резиґнації міністра оборони СССР Язова та голови союзного КҐБ Крючкова.

ВЕРХОВНА РАДА СССР СХВАЛИЛА ЕКОНОМІЧНУ РЕФОРМУ

Москва. — У п'ятницю, 19-го жовтня, Верховна Рада СССР 356 голосами проти 12 при 26, що стрималися, без додаткового обговорення схвалила подані Михаїлом Ґорбачовим „Основні напрямки щодо стабілізації народного господарства і переходу до ринку".

Виступаючи перед депутатами, М. Ґорбачов запевнив, що запропонована ним програма економічної реформи ні в якому разі не суперечить соціялізмові. „Ми прямуємо не до декляративного, а до дійсного соціялізму", — сказав Ґорбачов, пояснивши, що „шлях до цього лежить через ринок".

Ґорбачов підкреслив, що центр вирішив відмовитися від розроблення детальної загальносоюзної програми. „Основні напрямки" лише формулюють загальні принципи, на базі яких кожна республіка з урахуванням її особливостей може здійснювати свою програму.

Агентство АП не залишило без уваги наведену ТАСС і особливо підкреслену Ґорбачовим обставину: межі приватної власности в новому законодавстві окреслені досить туманно. Ґорбачов заявив, що визнання різних форм власности і їх рівноправности не виключає того, що з урахуванням „історичних традицій і в майбутньому, напевне, збережеться перевага суспільних форм власности, а приватна власність цілком допустима там, де вона найбільш ефективна".

Говорячи про необхідність земельної реформи, Ґорбачов закликав до обережности у справах відродження приватної власности на землю, заявивши, що тут — „останнє слово за народом".

І АП, і ТАСС з власних точок зору коментують невластивий для Ґорбачова політичний випад проти голови Верховної Ради РСФСР Бориса Ельцина. Президент, зокрема, обвинуватив Ельцина в намірі перетворити програму стабілізації економіки в предмет політичних ігор і назвав подібні дії „аморальними".

Дорадник М. Ґорбачова вів переговори у Вашинґтоні

Вашінгтон. — Член президентської ради Євгеній М. Прімаков, після відвідин країн на Близькому Сході і зустрічі з президентом-диктатором Іраку Саддамом Гуссейном, прибув до З'єднаних Стейтів Америки на переговори з Урядом президента Джорджа Буша. По дорозі він відвідав ще три європейські країни — Італію, Великобританію і Францію, де зустрічався з тамошніми керівниками, яким він передав особисті листи від президента СССР Михаїла Ґорбачова.

У Вашінгтоні, після зустрічей Прімакова з державним секретарем Джеймсом Бейкером, головним дорадником Президента у справах крайової безпеки Брентом Сковкрофтом, головою плянувальної політичної комісії при Державному департаменті Деннісом С. Россом та іншими офіційними особами, винесли враження, що кремлівський посланець не привіз зі собою жодної формули розв'язки конфлікту на Близькому Сході і майже нічого не згадував про можливість виведення іракських військ з Кувайту, про що він згадував раніше, особливо після закінчення відвідин в Багдаді.

Офіційні чинники Білого Дому заявили, що зустрічі Прімакова були радше вступом до довших нарад на вищому рівні, тобто зустрічі Прімакова з Президентом Дж. Бушем в присутності найближчих співробітників Президента. В загальному представники Уряду робили враження, що вони не очікують від зустрічей Прімакова чуда, чи хочби нових ініціятив у справі полагодження конфлікту на Близькому Сході.

Як у попередніх зустрічах, Прімаков привіз для Президента листа від М. Ґорбачова, в якому він дораджує прийняти пропозиції Іраку про виведення військ за „гроші". Іракський диктатор домагається компенсації за втрачену оливу, з причини блокади. Очевидно, ЗСА є проти такої пропозиції і тому Дж. Бейкер заявив, що Державний департамент категорично відкидає цю й подібні пропозиції, які мають на цілі деґрадувати Америку і її альянтів в очах решти світу.

Супроводжав Прімакова у подорожі до ЗСА заступник міністра закордонних справ СССР Віктор П. Карпов, який також зустрічався з кількома офіційними особами.

Дж. Бейкер заявив членам Комісії міжнародних справ у Палаті Репрезентантів, що Уряд ЗСА не прийме половинчастого полагодження справи конфлікту. Ірак має вивести свої війська з Кувайту і від цієї вимоги ЗСА не відступлять.

40-ЛІТТЯ ПЛАСТУ В БАФФАЛО

Баффало, Н. Й. — Тут, в суботу, 10-го листопада, Пластова Станиця відзначить своє 40-ліття. Початок святкового вечора з забавою о год. 6:30 вечора в залі української православної церкви Святої Тройці, 200 Комо Парк блвд., Чіктоваґа.

ДЕМОКРАТИЧНА ОПОЗИЦІЯ В РСФСР ВИМАГАЄ УСУНЕННЯ М. ҐОРБАЧОВА

Москва. — В неділю, 21-го жовтня в Москві відбувся з'їзд руху „Демократична Росія". Делегатів на з'їзд прислали майже всі (коло 30) опозиційних партій і організацій, які однозгідно вимагали усунення з посту генерального секретаря ЦК КПСС і президента СССР Михаїла Ґорбачова, а також уступлення Николая І. Рижкова та заміни його уряду.

Основною ціллю з'їзду було створення Політичного союзу, який би був спроможний поставити політичний та всякий інший спротив Комуністичній партії Совєтського Союзу і шляхом виборів, а тим самим збільшенням своїх депутатів у Верховній Раді, змінити дотеперішню систему. Не зважаючи на те, що КПСС втратила цього року 6,000 своїх членів, з усіх 18,5 мільйонів і відмовились від керівної ролі в політичному житті, тобто прийняла принаймні до відома існування в СССР багатопартійної системи, в практичному житті Комуністична партія й далі залишається найбільш стабільною політичною силою в СССР.

Як повідомило агентство „Новости" привіт на з'їзді виголосив Боріс Ельцин, президент Російської Федерації, який недавно вийшов з членства в Компартії, але, як заявляли багато делегатів, він не пристав до жодної іншої політичної партії, не включився в демократичний рух.

З'їзд руху „Демократична Росія" прийняв цілий ряд корисних резолюцій, підтримав радикальну економічну програму академіка Станіслава Шаталіна, яка нібито практично вже діє в РСФСР і обрав консультативне керівництво рухом. Не зважаючи на відносно велике число делегатів і прийняття цілого ряду конкретних постанов, дискусії і праця комісії показали безсилля російських демократів, які ледве чи стануть серйозною опозиційною силою в найближчому майбутньому. Політичні коментатори і спостерігачі, місцеві і західні, кажуть, що серед російських демократів покищо немає ясної політичної лінії, а багато з них заявили, що вони прибули на з'їзд у ролі спостерігачів. Чимало учасників з'їзду ще недавно було в рядах Комуністичної партії, 11 відсотків заявили, що будуть тільки допоміжною силою для демократичного руху, а 57 відсотків пропонували працювати методами компромісів. З ким? Очевидно, з Комуністичною партією перед якою вони відчувають не тільки страх, але респектують її до певної міри. Колишній член Компартії Николай Травкин заявив, що прийшов час, щоб демократичні сили використовували атмосферу багатопартійности. Другий політичний діяч Юрій Болдирев підкреслив, що єдність демократів є конечною в області, як в цілій державі, що діється в Компартії і в країні. Ґорбачов, випрацювавши свою власну економічну програму, показав, що він стоїть по стороні правих сил.

В голосуванні (1,272 делегати) 89 відсотків назвали найбільш популярною особою в РСФСР Б. Ельцина, а 55 відсотків голосували за ленінградським лідером Анатолієм Собчаком і тільки вісім відсотків назвали ім'я М. Ґорбачова.

Союзівка відстояла малий ураґан

У четвер, увечорі, 18-го жовтня через частину Союзівки перейшов малий ураґан, який перевернув кілька дерев та пірвав електричні дроти. Але вже наступного дня постійні працівники оселі УНСоюзу, під проводом управителя Івана Флиса, мол., майже цілком привели Союзівку до порядку і через кінець тижня вона функціонувала вправно, включно з влаштуванням запляновaного весілля. До часу направи електричних проводів струм постачав привезений генератор. На фото згорі, І. Флис з одним з робітників очищують дорогу біля „Одеси".

„Смерічка" вперше виступить в ЗСА і Канаді

Джерзі Сіті, Н.Дж. — Як відомо, разом з чоловічим хором „Гомін" прибуде вперше до ЗСА і Канади естрадний, електрогітарний ансамбль „Смерічка", який був одним із перших того роду в Україні, заснований перед десяти роками. Свою назву ансамбль прибрав від гуцульського гірського дерева, а постав він на зеленій Буковині. Основником ансамблю був композитор Левко Дутковський, який поставив своїм творчим кредо популяризацію української народної та сучасної пісні.

Ансамбль „Смерічка"

Саме тому ансамблеві віддав на перше виконання свої твори ославлений композитор, сам буковинець, Володимир Івасюк, так, що це ансамбль „Смерічка" вперше виконував „Червону Руту" та „Водограй".

Репертуар „Смерічки" поповнився відомими та популярними піснями композиторів Валерія Громцева, Василя Михайлюка і Степана Сабадаша авторів „Черемшини" та „Марічки".

„Смерічка" скоро здобула велику популярність, а з її розголосу пішли такі пісні як „Червона рута", „Водограй", „Пісня буде поміж нас", „Два перстені" В. Івасюка, „У Карпатах ходить осінь" і „Незрівняний світ краси" Дутковського „На Івана на Купала", „Залишені квіти" В. Громцева, „Сто жари" та „Смерекова хата" Павла Дворського, які стали золотим фондом сучасної української пісні.

Від 1971 року „Смерічка" здобуває постійно перші місця на різних фестивалях та конкурсах, бере участь у фільмах, наприклад, у фільмі „Червона рута", робить записи 15 платівок та безліч касет. Ансамбль виступав з великим успіхом в Німеччині, Румунії, Чехо-Словаччині, Монголії, Ляосі, Індії та Афганістані.

Найбільше з ансамблю відомий артист Назарій Яремчук, який співає вже 20 років. З його іменем пов'язані усі успіхи „Смерічки".

Програму „Смерічки" укладають і формують здебільша П. Дворський та Володимир Прокопик. Зокрема пісні П. Дворського є немов продовженням творчости В. Івасюка.

Музичним керівником ансамблю є В. Прокопик, а доповнює палітру ансамблю співачка, лавреатка, як і П. Дворський, конкурсу „Червона рута", Інесса Братущак.

В ансамблі беруть участь ще відомі музиканти Андрій Кайрек, Віктор Нестеренко і Павло Монінець. Технічну та звукову режисуру тримає у своїх руках Василь Васкан.

У СВІТІ

МИНУЛОЇ НЕДІЛІ В ЛИВАНІ вбивці переодягнені за вояків застрілили одного з головних ливанських християнських родів Дені Шамуна з дружиною та двома малолітніми синами. Д. Шамун, батько якого був президентом Ливану від 1952 до 1958 року був близьким співробітником генерала М. Ауна, повстанського провідника християнського війська, що його 13-го жовтня примушено скапітулювати перед урядовими та сирійськими військовими силами і шукати політичного азилю та захисту у французькій амбасаді. Його вбивство вказує на заперечення можливостей замирення в країні, твердять закордонні спостерігачі.

НА ПЕРЕДМІСТІ ЄРУСАЛИМУ, 21-го жовтня, молодий палестинець розмахуючи 15-інчовим військовим ножем, убив трьох ізраїльтян та поранив підлітка в дорозі до школи. Поліція заарештувала 19-літнього палестинця, який за звідомленнями поліції був поранений борикаючись з одною із своїх жертв. Тому, що Ізраїль впродовж останніх двох тижнів є під сильним тиском міжнародної громади за вбивство 21 та поранення 11 палестинців біля мечеті Аль Акса. З уваги на це жидівська поліція відразу заявила, що заарештований Омар Абу Сірган зробив це з помсти за вбивство тих 21 палестинців, тому два тижні. При цьому ізраїльський кабінет міністрів на своєму звичайному засіданні цього ж дня відразу ствердив, що це останнє свавілля молодого палестинця є виною Організації Об'єднаних Націй, бо вона нацькувала на такий вчинок осуджування Ізраїля.

В АМЕРИЦІ

СЕКРЕТАР СКАРБУ Ніколас Брейді сказав в неділю, 21-го жовтня, що президент Джордж Буш схиляється до підписання бюджетового пляну, який передбачає підвищення податків з 28 до 31 відсотка для сімей з прибутками 100,000 дол. та вище. Дотепер Дж. Буш постійно повторював, що накладе вето на будь-який законопроєкт федерального бюджету, який підвищить податки з прибутків. Згідно з твердженням секретаря скарбу, Дж. Буш все більше схильний до компромісу з демократами в Палаті Репрезентантів, які настоюють на підвищенні податків на 33 відсотки. В суботу і неділю спеціяльна комісія конгресменів і сенаторів працювала над проєктом бюджету, який задовільняв би всіх. Політики вважають, що вагання президента Дж. Буша підвищити податки з прибутків, відобразяться неґативно на його однопартійцях-республіканцях під час виборчої кампанії до Конгресу.

БІЛИЙ ДІМ І СЕНАТ досягли згоди у підписанні акту про „чисте повітря", який передбачає зменшення шкод, спричинених кислотними дощами. Згідно з новим законом, ліси, ріки й озера охоронятимуться від нищівного впливу кислотного забруднення шляхом обмеження забруднення повітря двоокисом сірчастого та окисом азотного газів від спалювання вугілля. Кожна електростанція та фабрика, яка спалює вугілля та нафту, зазнає значних витрат в зв'язку з прийняттям закону, спрямованого на охорону довкілля. Конґресові експерти підрахували, що пристосування до нових, суворіших вимог закону, щорічно коштуватиме від двох до чотирьох більйонів долярів. Новий плян закликає до обмеження викидів двоокису сірчаного газу на 12-14 тонн щорічно, а окису азотного газу на 2-4 тонни щорічно.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні: (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс.)

Postmaster: Send address changes to:

"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Польща й Україна

У „Свободі" з 17-го жовтня ц.р. подано вістку, що до Києва прибув у цьому місяці польський міністер закордонних справ Кшиштоф Скубишевський та підписав із українським міністром закордонних справ Анатолієм Зленком договір про взаємне визнання, встановлення дипломатичних зв'язків і співпрацю в господарській і культурній ділянках. Поки в Україні стоїть совєтська армія плюс збройні частини КҐБ і поки у Кремлі урядує Міхаїл Ґорбачов з диктаторськими правами, той і подібні йому договори ледве чи мають поважне реальне значення. Воно радше обмежується до декляративного і принципового характеру.

А проте не слід легковажити той акт. Він є доказом, що у Варшаві і Києві перебувають тепер, у цьому історичному часі змагання народів до волі — мужі, які керуються у своїх діях єдиним допускальним критерієм розуму, а не сантименту і ресантименту. Проблематика взаємин України і Польщі датується від 1340 року, коли польський король Казимир пішов збройним походом на „Червенські землі". А може ще раніше, ген аж до часів , коли поляки не називали себе поляками й українці українцями. Але були і є сусідніми народами. Їхня історія була тісно взаємно пов'язана, їхня територія була предметом чужинецьких наїздів і вони один з одним частіше воювали, як жили у мирі і згоді. Тому та їхня історія рясно скроплена кров'ю, яка затьмарює здоровий осуд. І хоча у народному побуті українців і поляків, у мові, літературі і мистецтві видно по нинішній день сильні взаємні впливи і хоча існують в історії України і Польщі світлі моменти військової співпраці — ті добрі моменти забулися, а затямилися війни. Поляки затямили Хмельниччину з 1648 року і Коліївщину, українці затямили шляхетчину на Правобережжі та період перебування Західньої України під Польщею у 1919-39 роках, з польською політикою національної асиміляції. Це страшенне складна проблематика і треба підходити до неї тільки методикою наукової, спокійної і безпристрасної аналізи з визначенням — що найважливіше для України в сучасну пору. Існує велика література „Польща й Україна". І є між творами, які появилися, високовартісні книжки. Назвім дві: історик Василь Кучабський — „Україна і Польща", (1933) і англомовний твір „Польща й Україна" колись і тепер" видав професор історії Петро Потічний у Канаді 1980 року 370 стор. Атмосферу затруюють екстремісти і максималісти з обох сторін. Це не є політики, які мусять думати по-державницьки тямлючи дефініцію Бісмарка, що „Політика — це мистецтво можливости".

Пріоритетом України і її народу є визволення з-під все ще існуючого верховодства Московщини. У цьому змаганні Україна мусить мати якнайбільше союзників. Приїзд польського міністра до Києва маніфестує прихильне відношення теперішнього уряду Польщі супроти України. Це актуалізує створену наддніпрянською еміґрацією у 20-их роках Прометеївську концепцію: оборонний союз всіх Москвою поярмлених країн і народів. Реалізація цієї концепції — це мрія майбутнього. Але треба до неї змагати. Треба змагати туди шляхом внутрішньої української єдности й організованости та співпрацею з тими сусідами, які готові до такої співпраці.

Минуле належить до минулого, нарід живе сьогодні і житиме завтра. Здобути волю і зберегти її можна тільки ділом і співпрацею з тими, які хочуть цієї співпраці. Тому вітаймо приїзд польського міністра до Києва і договір, що його підписали два міністри. Це мудре і добре діло.

В НЕДІЛЮ, 21-ГО ЖОВТНЯ, на 84-му році життя помер колишній власник фірми морозива „Карвелл", Том Карвелл. Його життя і кар'єра можуть бути яскравим прикладом „американського чуда". Народився Т. Карвелл в грецькому місті Атанасос, в дитинстві приїхав з батьками до Америки. Дитинство провів на птахофармі в Стратфорді, Конн. Коли йому було 28 років, він позичив від своєї майбутньої дружини 15 долярів для купівлі морозива, та початку свого власного бизнесу. Через 55 років він продав фірму „Карвелл", яка вже нараховувала 700 крамничок з морозивом, міжнародній компанії Інвесторп за 80 міл. дол.

Володимир Яців

НАПЕРЕДОДНІ КАТАСТРОФИ В СССР

II.

Прем'єр Н. Рижков, поступові реформи якого мали б допровадити до ліквідації цієї глибокої господарської кризи, не мають цього зрозуміння серед громадян, як теж прихильників Ґорбачова, які вважають, що тільки революційні зміни, можуть врятувати імперію від розкладу. Треба підкреслити, що плян переходу із централізованої плянової господарки, на ринкову господарку економіста С. Шаталіна, який передбачає переведення господарки із союзних міністерств з Москви, які адміністрували чотири п'яті союзних підприємств на приватні підприємства, може загрожувати дальшому існуванні СССР. У зв'язку з таким революційним пляном, Ґорбачов і Н. Рижков, та його прихильники уважають, що цей плян може загрожувати союзній структурі, і тому Ґорбачов як президент цієї союзної держави, не може прийняти децентралізації влади, передбаченої революційним пляном Єльцина і його дорадників. Не треба забувати, що голова комітету плянів реформ в Федеративній Соціялістичній Російській Республіці (РФСР) Сергій Красавченко, у своєму інтерв'ю для кореспондента з „Ню Йорк Таймсу" сказав, що Ґорбачов і Рижков побоюються, що вони втратять свої відповідальні місця, коли господарка країни буде в руках поодиноких республік або в приватних руках. Цей голова плянів реформ теж каже, що реальною небезпекою для країни буде відкинення Ґорбачовим цих революційних плянів, і прийняття поступового пляну Рижкова, який може допровадити до катастрофи на господарському і політичному відтинках.

Треба ствердити, що це все, що говорить Ґорбачов про реформи, виглядає, мало би вийти в добро громадян. Це могло б статись, але тільки при децентралізації влади і переходу на ринкову господарку. Однак Ґорбачов, як президент СССР, замість прийняти до відома ці історичні факти, які заіснували в поодиноких союзних республіках, ставить перепони для вибору своєї власної дороги до кращого життя на своїй землі. Він робить усякі потягнення, щоб поодинокі республіки, які прийняли суверенітет, залишились в складі імперії на новому договорі, який не вийде на добро народів поодиноких республік, але в користь імперії.

Ґорбачов та його дорадники пробують змінити реформаторський плян економіста С. Шаталіна в цей спосіб, затримуючи всі приходи оподаткування, щоб всі інституції банкові, а головно девізові банки були в Москві, як також всі інституції зовнішніх зв'язків залишились теж у цьому місті. На такі зміни громадяни, які живуть в нужді сімдесят років не думають погодитись, однак прем'єр Рижков далі не задумує залишити свої пляни, і тому він домагається дати йому один рік на продовження контролі економіки центральними інституціями в Москві.

У зв'язку з цією глибокою кризою, Ґорбачов знайшовся у скрутному положенні, між народом, а революційними плянами С. Шаталіна і тому він задумував перевести реформи в справі продажі землі приватним власникам. Однак його ідея стрінулась з великим спротивом. Вкінці він 21-го вересня змінив напрямок своїх потягнень, і звернувся до Верховної Ради, дати йому додаткові пов новласті в справі кризи, щоб запобігти розпадові СССР. Він їх отримав із тим застереженням, що має представити компромісовий плян.

На підставі цих подій, що нині відбуваються у цій країні рад, є дві речі ясні, а це — що для Совєтського Союзу не має скорої розв'язки цієї економічної кризи, яка є вкорінена так глибоко, що перед народами імперії стоять роки неспокоїв і несподіванок. З цих всіх потягнень Ґорбачова, і його дорадників, як також його критиків і противників, залишається одна проблема, а це, в який спосіб вийти з цієї катастрофи. Боротьба тепер іде, як і в який спосіб відійти від централізованої системи і перейти на систему ринкової господарки. Радикальні реформісти, економісти, включно з двома дорадниками Ґорбачова вірять, що Совєтський Союз із своїм центральним Союзним урядом, становить перешкоду до перепровадження змін в системі. У реформаторських плянах вони готові передати багато точок з пляну реформ, включно з правом на оподаткування і продаж союзної власности — урядам союзних республік. При таких змінах у плянах перебудови Ґорбачов добачується „початку у кінця" Совєтського Союзу, як держави, і тому, він є переконаний що така реформа може допровадити до хаосу в країні.

У зв'язку з такою кризовою ситуацією Ґорбачов отримав окрему повновласть робити відповідні рішення, щоб поборювати кризи. Однак помилка Ґорбачова лежить в тому, що, на його думку — зміцнення союзної центральної влади причиниться до перепровадження реформ. На жаль, нині союзний уряд, який є в руках Компартії, має щораз менші впливи в народі, щоб можна було йому перевести ці зміни в системі.

Тому багато політичних лідерів поодиноких республік задивляються песимістично на ці пляни, вважаючи, що завданням першого значення і ціллю Ґорбачова є підписання нового договору із поодинокими республіками. Вони відкидають пропозицію Ґорбачова в справі перейменування СССР, на „Союз Суверенних Соціялістичних Республік", стверджуючи, що слово „соціялістичних", вказує на це, що Ґорбачов і його дорадники неспроможні прийняти ідею вільного ринку.

Лідери поодиноких союзних республік переконані в тому, що домагання президента Ґорбачова отримали додаткові повновласті, зумовлені недовір'ям до децентралізації на політичному і господарському відтинках. Тому Ґорбачов зміцнює свою президентську владу додатковими повновластями, щоб у вийнятковому випадку примінити їх для рятування Союзу від розпаду.

Орест Дейчаківський

ГЕЛЬСІНКСЬКИЙ ПРОЦЕС НАПЕРЕДОДНІ ПАРИЗЬКОЇ ЗУСТРІЧІ

З перспективи змін і подій в Европі за останніх 15 років можна зробити підсумки про те, який вплив мав на них Гельсінкський процес (Конференція безпеки і співпраці в Европі).

У 1975 році 33 европейські держави, ЗСА і Канада підписали в Гельсінках договір, який оригінально запропонував совєтський уряд, щоб закріпити своє панування над Східньою Европою і ширити свою пропаґанду про „роззброєння". Критики цього договору вважали його продажем Східньої Европи і закріпленням помилок Ялти. Спочатку виглядало, що критики були праві. Совєтський Союз і його сателіти постійно ламали постанови договору, особливо в ділянці прав людини, еміґрації, релігійних свобід, вільного обміну інформації та інших проблем, які вони весь час намагалися відкидати, як намагання втручування у їхні внутрішні справи.

Але тверда постава західніх урядів, підтримувана численними неурядовими правозахисними організаціями на Заході і у Східньому Бльоці, поступово змушували Совєтський Союз і його сателітів до поступок. Можна ствердити, що ідеї, які дискутувано на форумі Гельсінкських конференцій та їх постанови і заключні документи мали великий вплив на розвій подій і історичних перемін в центральній і Східній Европі.

Якщо спостерігати групи чи індивідуальні особи, що стали у передових лавах боротьби за ті зміни, то майже в усіх країнах вони були більш чи менш пов'язані з Гельсінкським процесом, як наприклад гельсінкські групи в Прибалтиці та Совєтському Союзі, Хартія-77 в Чехо-Словаччині, Комітет Оборони Робітників (КОР) у Польщі й інші. Немає сумніву, що з перспективи подій в Україні роля Української Гельсінкської Групи, найбільшої і найжорстокіше переслідуваної в Совєтському Союзі, була надзвичайно вагомою у започаткуванні теперішнього українського відродження. Її члени після виходу на волю переорганізували її спочатку на більш масову Гельсінкську Спілку і стали подвижниками першого з'їзду Українського Народного Руху, а останньо, перемінившись в Українську Республіканську Партію, є на цей час найкраще зорганізованою силою в боротьбі за незалежну українську державу.

Здавалося б, що досягнувши значного та все таки неповного поліпшення людських і національних прав у країнах Східнього Бльоку, Гельсінкський процес мав би втратити своє значення. Але так воно не сталося, бо всі члени цього договору заявляються за його продовжуванням, а то й за збільшенням його важливости і ролі. Зі змінами характеру і ролі НАТО і Варшавського Пакту в пляні европейських держав, ЗСА і Канади — членів Конференції безпеки і співпраці в Европі є вважати її форумом полагоджування тих проблем на які вказує її назва. Безперечно, що кожна сторона буде намагатися заступати там свої питомі інтереси, але, як показала практика, не завжди можна передбачити наслідки. І хоч однієї з основних цілей Совєтського Союзу на цьому форумі є проблема кордонів і безпеки, то Гельсінкський процес займається теж економічними, екологічними, культурними, науковими, політичними й іншими проблемами.

І от на конференції в Парижі в червні 1989 року ЗСА внесли пропозицію про вільні вибори і творення вільних політичних партій. І хоч ця пропозиція тоді не пройшла, в Гельсінкському бо процесі зобов'язує однозгідність, то точка про многопартійність була прийнята на конференції в Бонні в квітні 1990 року, як теж в Копенгаґені в червні цього року.

Оригінальні постанови, винесені в Гельсінках про національні меншини та самовизначення народів, стають чимраз більш актуальними і важливими та напевно будуть основним предметом дискусій на форумах майбутніх конференцій. Подій у Східній Европі вказують на гарячі бажання усіх націй вирішувати самим свої економічні і політичні проблеми. Процеси, які проходять тепер в Україні, це виразно підтверджують. Тільки справедливе і мирне полагодження тих бажань на демократичних засадах, як теж часом з тим зв'язаних конфліктів між різними народами можуть запевнити стабільність у Европі, яка є важли-

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Біомедична технологія

Біомедична технологія, це відносно нова ділянка, яка, проте, має вже за собою поважні досягнення головно в галузі хірургії, діягностики та простетики; згадати б тільки, застосування лейзерних променів для усування згустків крови в мозку, для кріогенічних (низькотемпературних) зонд, для заморожуван ня пошкоджених, мозкових клітин, для операції пошкоджених клітин ока, дерматологічних операцій тощо.

Перша спроба запрягти технологію до медичних наук, пов'язана з ім'ям англійського лікаря В. Гарвея, що робив в 1616 році досліди кровообігу та написав на цю тему невелику книжку. Вислід його дослідів характеристичний в тому, що він впровадив до клінічних студій модерну гидродинамічну теорію перепливу води, отримуючи в той спосіб краще розуміння кровообігу в організмі людини.

Але найбільшим проломом, що його зробила технологія, майже у всіх ділянках медицини був винахід рентґенівських променів "Х", за який німецький професор фізики Вільгельм Конрад Рентґен був нагороджений в 1901 році нагородою Нобеля. Цей винахід зробив справжню революцію у всіх ділянках медицини, а головно в діягностиці, створивши, до речі, нову галузь медицини — рентґенологію.

Другою вагомою ділянкою медицини, ледве заторкненою до Першої світової війни — була аналіза дії нервової системи. Загально відомо, що мозок людини становить дуже складний біологічний комп'ютер, який своєю дією нагадує електронний комп'ютер.

Другу ділянку, не менш цікаву від першої, становить біологічний механізм контролі нашого організму. Біомедичні інженери, думають що він оснований на системі контролі зворотнього зв'язку, подібно як в електронім комп'ютері та в системі контролі всіх технологічних уладжень.

У 1924 році Вілліямові Айнтговенові присуджено нагороду Нобеля за винахід осцилографу, який п.н. „електрокардіографу" становить сьогодні стандартний пристрій для аналізи серцевих недуг та його пошкоджень. Вирощування електричного струму нервовою системою було відоме в медицині більше, ніж 100 років. Але щойно в 1929 році Ганс Берґер вийнайшов практичну методу записування мозкових потенціялів та започаткував дуже важливу ділянку електроенцифалографії. Цей інструмент віддає сьогодні прислуги в діягнозі епілепсії, мозкових пухлин (туморів) та у виявленні патологічних недоліків.

Око людини вразливе на звуки, з частотою між 20 і 20,000 циклів на секунду, Звукові хвилі, що їх вживається у медичних дослідах, мають частоту від одного до 10 мільйонів циклів на секунду. Такі хвилі проходять крізь тіло людини, можуть бути вжиті для зображення його внутрішніх органів, подібно, як це роблять рентґенівські промені.

Ще іншою методою „бачення" нутра людського організму, це помір його індукційного опору з допомогою двох електрод, вміщених в двох різних місцях тіла.

Обіг крови — це найважливіший параметр для обстежування дії організму людини. Вільгельм Колін прийшов до висновку, що кровообіг становить рухомий електричний провідник, який повинен вирощувати електричну напругу (вольтаж) в магнетному полі. На тій основі він сконструював мірник перепливу крови ще 37 років тому. Але цей пристрій вимагає ще значних поліпшень, щоб ним практично користуватися.

Цих кілька прикладів свідчить про широкий діяпазон можливостей, які стоять перед біотехнологією. Одною з найновіших ділянок, що висуваються вперед, це діягноза недуг при допомозі комп'ютерів. Друга дуже важлива, але ледь заторкнена ділянка, — це аналіза дії нервової системи організму людини. Як відомо мозок людини — це складний мініятюрний комп'ютер, в якому закодовані більйони інформацій, яким підпорядковується наша ціла нервова система. Вона діє на основі цих самих законів, на яких діє електронна комунікація.

Сьогодні щораз частіше говорять про небезпеку радіяції, пов'язаної з рентґенівськими променями, та про можливості її поменшення. Одна з таких можливостей основується на використанні електронно-оптичної техніки зміцнення, яка може в сотню разів зменшити небезпеку йонізаційної радіяції. Інша можливість основується на заміні рентґенівських променів, ультрасонічними хвилями.

Про зрозуміння великої ролі, що її сповнає медична технологія у модерній медицині, свідчить впровадження у багатьох університетах нового професійного звання — біомедичного інженера та поширення програм навчання для інженерів — у біологічних, а для лікарів — у технічних науках.

Коли пишемо ці рядки, — у світовій пресі появилася вістка про погодження Крайового інституту здоров'я в Батсаді, в ЗСА, започаткувати терапію людей із заавансованими генетичними недоліками, шляхом впровадження до їх кров'яних клітин, витравних генів, виготовлених людиною з матеріялу ДНА. Це історичне рішення може започаткувати нову епоху в медичному лікуванні людей з генетично успадкованими недугами. Але ця важлива та незвичайно цікава тема, з її технологічними пов'язаннями, вимагає окремої статті.

Галина і Мирослав Левицькі

ДРУГИЙ КРОК ДО НЕЗАЛЕЖНОСТИ

Коли 2-го жовтня 115 українських студентів приступило до голодівки проти намагань „групи 239" втягнути Україну у новий союзний договір, були великі побоювання, чи достатньо було першої сесії парляменту, щоб розбудити у мешканців східніх і центральних областей України прагнення до державної незалежности.

Побоювання ці у певному сенсі були подиктовані і цинічною поведінкою апаратників, які засідають у парляментській палаті України. Після 10-го жовтня, коли відкинули вони всі пропозиції демократичних сил, українська студентська молодь, зрозуміла, що шлях до волі і добробуту — це шлях безкомпромісної боротьби. Молодим належить ініціятива утворення Громадського Комітету підтримки голодуючих студентів. Студентську акцію безпосередньою участю в голодівці підтримали такі народні депутати: Марія Кузенко, Степан Хмара, Володимир Колінець, Федір Свідерський, Левко Горохівський, Яків Зайко та інші.

Участь депутатів у студентській голодівці додала молоді віри у перемогу. 15-го жовтня по всій Україні відбулися великі студентські акції та страйки. Взяла участь у них більша частина студентської молоді столиці України. Було зайнято молоддю головний корпус Київського державного університету та інші університетські приміщення.

До студентства потоком полилися телеграми від робітничих колективів України про їхню солідарність і підтримку. Потік демонстрантів збільшувався на вулицях столиці України з години на годину. Сотні тисяч київських школярів влаштували під синьо-жовтими прапорами вуличні демонстрації, у яких закликали вони своїх батьків стати з ними в ряд до борні за волю України.

Увечорі 15-го жовтня групі біля 200 студентів вдалося розбити табір біля самого входу до приміщення парляменту. Щоб не допустити до можливих інцидентів і провокацій група народних депутатів з Народної Ради чергувалася у студентському наметовому таборі.

16-го вересня у парляменті почалась бурхлива дискусія над політичною ситуацією, що склалась в Україні. Частина з консервативного бльоку, у грубому стилі 70-их років, вимагала введення в столиці України надзвичайного стану. Народна Рада вимагала задоволення вимог української молоді. Під тиском обставин консерватори мусили погодитись на створення узгоджувальної комісії. Комісія опрацювала і винесла на парляментське затвердження постанову, яка вважається другим, після декларації важливим кроком до державної незалежности України.

Постанову прийнято в цілому на сесії Верховної Ради УССР 17-го жовтня (о 7-ій годині) переважаючою більшістю голосів.

* * *

Після другого великого кроку у напрямку до повної державної незалежности України з хвилюючою промовою до народу України звернувся з парляментської трибуни голова Народної Ради академік Ігор Юхновський. Він відзначив, що вперше в сучасній українській історії парлямент прислуховується до голосу народу, до голосу молодого покоління. Це, висловив надію вчений, запорука майбутніх контактів парляменту і народу, запорука того, що голос народу буде вислуховуваний найвищим органом державної влади України.

* * *

Коли в Києві відбувались ці важливі події, делеґація від України перебувала в Москві на обговорені проєкту переходу до ринкової економіки. Згідно з офіційним повідомленням імперської іформаційної програми „Время" українська делеґація заявила, що Україна переходитиме до ринку власними шляхами і методами. Водночас делеґація мала зустріч з міністром оборони СССР маршалом Дмітрієм Язовим. Українці заявили йому, що захищатимуть право української молоді служити на території України.

* * *

Нижче подаємо повністю її зміст та тексти інших важливих документів, які передав нам телефоном народний депутат України Богдан Горинь.

Протокол ч. 1.

Зі засідання узгоджувальної комісії Верховної Ради УССР, утвореної 16-го жовтня 1990 року.

Київ 16-го жовтня 1990 року.

Узгоджувальна комісія у складі від депутатської більшости — Гуренко, Залудяк, Коцюба, Мороз, Сухий; від Народної Ради — Головатий, Горинь, Філенко, Шевченко, Юхновський; від Президії Верховної Ради — Плющ; із запрошених представників студентів — Олег Барков, Сергій Бащук, Олесь Доній, Маркіян Іващишин, Михайло Канафотський — провела засідання з розгляду вимог голодуючих студентів, поданих до Президії Верховної Ради УССР 2-го жовтня 1990 року.

З проєктом постанови ознайомлені і згідні — (підписи студентів).

З приводу висунених вимог висловилися всі члени узгоджувальної комісії та запрошені студенти. В ході обговорення було досягнено згоди в усіх пунктах вимог, які запропоновані в проєкті постанови Верховної Ради УССР.

Пропозиції членів узгоджувальної комісії Верховної Ради УССР і представників студентів доручено опрацюва-

(Закінчення на стор. 4)

В Кергонксоні відбувся Український День

Кергонксон, Н. Й. (Р. Б.) — Тут у неділю 23-го вересня, заходом місцевого відділу Української Американської Координаційної Ради відбувся на оселі УНС Союзівка одинадцятий з черги традиційний Український День з участю коло 400 осіб, місцевих і з околиць, в тому числі і неукраїнців.

Кожного року Український День відзначав якусь важливу подію. Цьогорічний Український День проходив під гаслом вшанування жертв катастрофи в Чорнобилі у четверту річницю.

Після полуденку з традиційних українських страв, які можна було набути завдяки господиням, що для цього дуже багато потрудилися, учасники мали змогу ознайомитися і оглянути багату виставку народного мистецтва, вишивки, кераміку, образи, зразки ноші, показ і спосіб виготовлення писанок, що демонструвала Кеті Бішук. Всі експонати народного мистецтва були власністю місцевих пань.

О год. 2-ій по полудні почалася програма, що її вікрив голова відділу УАК Ради д-р Олег Волянський, який привітав присутніх, з'ясував ціль влаштовування кожного року таких імпрез і передав дальше її ведення Романові Лупаневі.

Полковник Данило Слободян, нав'язуючи до гасла імпрези, насвітлив картину жахливої катастрофи в Чорнобилі наслідком вибуху атомного реактора, її смертельні наслідки для населення і окруження на широких просторах не тільки України, але і поза її межами. Він підкреслив злочин совєтського режиму, який замість прийти нещасним людям з негайною допомогою, намагався приховати перед ними це нещастя.

Мистецька програма включала такі точки: співочий ансамбль „Промінь" з Ню Йорку під проводом мґр Богданни Волянської виконав у першій частині народні пісні: „Ой у саду, у саду",„По садочку ходжу", — дует виконали брати Лехицькі, „Царівна" і „Мав я раз дівчиноньку". Танцювальний ансамбль „Верховинці" з Ню Йорку під проводом Олі Ґензи виконали два гуцульські танці.

У міжчасі полк. Слободян представив численних представників місцевої американської адміністрації і представника стейтової леґіслятури.

І знову вокальний ансамбль „Промінь" виконав кілька пісень: „Ой кум до куми", „Зійди та зійди ясний місяченьку", „Прощай, село „Дівка в сінях стояла" і „Ой ти місяцю" — виконало тріо Оксана Харук, Соня Шереґ і Богданна Волянська у її музичному супроводі на ґітарі.

Танцювальний ансамбль „Верховинці" закінчили мистецьку програму бравурним гопаком.

Усі точки були бездоганно виконані, за що учасники нагородили виконавців щирими оплесками.

У зв'язку з мистецькою програмою організатори мали поважну проблему, коли заанґажована танцювальна група в Олбані на кілька днів перед імпрезою відкликала свою участь. Майже в останній хвилині організатори попросили ансамбль „Верховинців" виступити в Українському Дні. Таким чином „Верховинці" врятували ситуацію, за що організатори імпрези щиро вдячні ансамблеві „Верховинці".

З вдячністю і приємністю підкреслюємо, що ведучий програмою Роман Лупань подарував свій гонорар на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля і те саме зробили деякі співаки з вокального ансамблю „Промінь".

У підготові і проведенні Українського Дня в різних ділянках працювали членки відділу УАКРади, Союзу Українок Америки, Марійської Дружини, Пласту, парафії св. Трійці і св. Володимира. Особлива подяка належиться паням, які жертвували на імпрезу, а управі Союзівки за допомогу у відступленні приміщення, кухні і кухонного знаряддя.

З нагоди Українського Дня організатори видали, як і минулими роками, англомовну брошурку „у четверту річницю катастрофи в Чорнобилі".

Кожний раз Український день притягає учасників не тільки українців, але й американців українського походження, а також інших етнічних груп з Кергонксону і околиці.

Імпреза пройшла з великим моральним і матеріяльним успіхом. Околична преса широко інформувала про цю імпрезу.

Дохід з імпрези призначено на Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля і Рух (600 дол.), а крім того 300 дол. на місцеві цілі.

ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ-УНС

ВСЯ ДИВІДЕНДА ДО ФОНДУ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС

РОЗВАГА Й ДОПОМОГА

Дівчатка і хлопчики, які моделювали зразки дитячого щоденного й святкового одягу, що його запроєктувала й виконала Ірина Трощук-Демус (стоїть за дітьми).

Управа Об'єднання Українських Жіночих Організацій Чикаґо й околиці (зліва):Орися Гладка, Орися Ткачук, Ярослава Батерфальви, Віра Трощук, Орися Гарасовська, Надія Ґоляш, Зиновія Бігун, Іванна Гарасовська, Анна Кузик, Ореста Яримович.

Трудами, зусиллями, працею, що не раз до краю фізично вимучує, творити добро для ближнього, а взамін отримувати прекрасне, радісне почуття, що все це обертається в шляхетне, благородне діло допомогти тим, що її найбільше нині потребують — це джерело енерґії Об'єднання Українських Жіночих Організацій міста Чикаґо й околиці, що поставило собі за ціль спільними силами здобувати фонди, з яких можна розділювати поміч хворим дітям, жертвам Чорнобиля, що перебувають на лікуванні у ЗСА, молоді, що потребує приміщення на гуртожиток біля української школи в Польщі, активістам Народного Руху в Україні, що відважно стали на шлях, який має допровадити Україну до самостійности, жінкам, що витерпівши тюрми і заслання, невстрашимо працюють для реалізації найвищих ідеалів народу — для них усіх відкривається серце зорганізованого жіноцтва в Чикаґо, яке об'єдналося, щоб розсівати добро.

І Бог благословить їхню працю, бо вдячні серця тих, що відчули дотик тепла їхнього серця та простягнену руку, напевно, пам'ятають про Об'єднання в своїх молитвах і просять Господа зсилати на них небесні ласки.

Заходами об'єднання в суботу, 22-го вересня, відбулася в Чикаґо дуже вдала імпреза, що мала назву „Розвага і допомога", а в програмі був ориґінальний показ щоденного і святкового одягу, прикрашеного полтавським вирізуванням, настилюванням і мереживом, що його запроєктувала й виконала Ірина Трощук-Демус, а моделювали діти у віці від двох до восьми років. У дальшому була смачна вечеря у заряді членкинь з об'єднання та розгривка мистецької льотерії (картини українських мистців, різьба, кераміка, вишивки — дар щедрих громадян).

На вступі голова об'єднання і ведуча програмою Орися Гарасовська привітала гостей і представила Ірину Трощук-Демус поетичними і зворушливими словами, наголошуючи мрію мисткині, що зродилася з любови і замилування до української вишивки, особливо до полтавського вирізування і настилювання. Цю техніку навчилася вона від Домініки Голубицької, колишньої мешканки Лубень, що на Полтавщині, яка нині живе в Чикаґо і якій уже понад 90 років. Пані Ірина застосувала це вміння, прикрашуючи дитячий одяг, щоденний і святковий, на всі пори року, починаючи від зимових жакетиків, почерез осінні суконочки і хлоп'ячі убранька з оксамиту, весняну й літню ґардеробу дівчаток, як, наприклад, ішли гратися до парку чи спішили на гостину з нагоди дня народження товаришки чи Дня Матері або Батька — все це було казково представлене, в той час, коли діти виходили зі сцени на спеціяльно збудоване підвищення, яке проходило серединою залі, закінчуючись кількома східцями, по яких діти сходили і збирались відтак у бічній кімнатці, щоб повернутись на сцену і дати можливість присутнім побачити їх усіх разом. Кожна дитина мала відповідну до одягу й пори року чи нагоди іграшку, подарунок тощо.

Сцена була прикрашена різнокольоровими квітами (проєкту й роботи Мотрі Мельник), що гармонізувало з цілістю показу, бо діточки (а було їх 25) теж як квіти переходили перед очима глядачів.

На закінчення, коли вже всі діти були на сцені, О. Гарасовська попросила до мікрофону Ірину Демус, яку присутні привітали заслуженими оплесками, діти вручили квіти, вона ж подякувала всім, що не тільки уможливили реалізацію її мрій-задуму, але рівночасно допомогли їй причинитись до здобуття фондів на допомогу Україні. Дякувала вона членкиням з Об'єднання, матерям і дітям, які моделювали, Марті Стадник, в руках якої був музичний супровід показу, й членам родини, що її підтримали своїм вирозумінням і терпеливістю та потрібною допомогою, особливо сестрі Мотрі за чудову декорацію сцени. Висловила вона теж вдячність Домініці Голубицькій, що навчила її того мистецтва і зуміла викликати в неї замилування до української вишивки, вирізування, настилювання тощо.

Показ був справді ориґінальний, небуденний і дуже приємний. Треба нагадати, що Ірина Трощук-Демус приготовила в 1984 р. незвичайно багатий показ народної ноші Яворівщини.

Слідувала спільна вечеря. Ведуча попросила о. митрата Маріяна Бутринського перевести молитву, а присутнім побажала смачного. До столу справно подавали пластунки і пластуни, які завжди готові „помогти ближнім" і робити добрі діла.

Останньою атракцією вечора була розгривка мистецької льотерії, квитки якої розпродували члени Об'єднання протягом кількох місяців, а виграші подарували д-р Роман Смик, Леся Дяченко-Кочман, Лідія Кассараба, Марта й Ігор Вислоцькі, Марія Левицька, Іванна і Остап Гарасовський, Ярослава Кучма-Бабій, С. Глинська, Орися і д-р Богдан Ткачуки, Ярослава і д-р Олександер Фаріони, Володимира і д-р Пилип Демуси, за що належиться їм прилюдна подяка. Сердечне спасибі також усім гостям, які, купивши квитки вступу чи льотерійні книжечки, збільшили касу Об'єднання, що є джерелом, з якої пливе допомога для України. Єдність кількох організацій в ім'я ідеї допомоги є прикладом, яку силу мала б єдність нашого народу на дорозі до найвищого ідеалу — державної самостійности України. Боже, нам єдність подай!

Ювілейний збірник Гарвардського Проєкту

З нагоди 1000-ліття Християнства Руси-України наша діяспора бажала показати всьому світові досягнення українського духа, свою національну генезу та тисячолітню, сповнену не тільки стражданнями, але й багатьма тріюмфами, історію Христової Церкви на Україні. Таке завдання найвиразніше закладене у програмі великого Гарвардського Проєкту. Одна з центральних його частин завершена — це міжнародний конґрес, що відзначив Тисячоліття Християнства Руси-України.

Як відомо, в кінці квітня 1988 року понад 100 науковців прибуло до Ревенни в Італії та взяли участь в міжнародному конґресі для відзначення Тисячоліття Християнства Руси-України. Конґрес підготував організаційний комітет Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету (УНІГУ) в складі професорів: Омеляна Пріцака, Ігоря Шевченка, Мирослава Лабуньки. Організаційними справами в Равенні займався Італійський комітет конґресу, що був очолений ректором Болонського університету, визначним ученим проф. Антонієм Карілє.

Фінансування конґресу було забезпечене фондами особистої дотації бл. п. патріярха Йосипа Сліпого та Комітету Тисячоліття Хрещення Руси-України — Гарвардського Проєкту, при Фонді катедр українознавства, що його очолює д-р Степан Ворох. Понад тисячу щедрих громадян Америки й Канади зложили датки на цілі Равенської конференції.

Міжнародний науковий конґрес став визначною подією у святкуваннях ювілею Тисячоліття Хрещення Руси-України, що відбувалися в цілому світі. Це вперше в історії української науки вчені світової слави виступили у такій чисельності на конґресі, спеціяльно присвяченому Україні. П'ятдесят п'ять доповідачів різних національностей з Америки, Канади та з країн Західньої і Східньої Европи взяли у ньому активну участь. Список учасників читається як довідник видатних вчених: проф. Кирило Манґо, відомий візантолог, та Дімітрій Оболенський, славний русист, обидва з Оксфорду, проф. Пітер Соєр з університету Ґотенбурґ, найбільш відомий знавець варягів і їх культури, проф. Роберт Томпсон — директор Центру візантології в Дамбартон Овкс у Вашінґтоні, проф. Александер Ґейштор — президент Польської Академії Наук, проф. Владімір Вавжінек з Празького університету — визначний дослідник давньої слов'янської літератури, проф. Юрій Шевельов — широковідомий і шанований дослідник давньої української мови і слов'янської філології, та інші.

Майже сто молодих науковців з 30 країн також прибули на конґрес. Цей святочний збір учених і науковців вшанували численні гості, між котрими були визначні особистості — церковні й світські достойники з різних країн на чолі з архиєпископом Равенни.

Конґрес виявився вийнятковим в українській дійсності також і з інших причин. Він був запляновaний і організований у великій мірі українськими силами тут на еміґрації, тоді як ні одного слова про Тисячоліття Хрещиння Руси-України не було чути з Батьківщини. Величезний апарат Академії Наук в Києві з усіма своїми заслуженими академіками мовчав в 1988 році, коли всі наукові конференції з участю міжнародної публіки відбулися в Москві та Ленінграді під еґідою Російської Православної Церкви та Академії Наук СРСР. В Києві відбувся один другорядний симпозіюм на тему Тисячоліття, але з участю лише місцевих представників різних галузей суспільного життя, через що він не мав ні помітного наукового значення, ні міжнародного характеру. Отже на діяспору впала певна моральна відповідальність винести науку про Тисячоліття на міжнародній форум і на відповідному рівні. І це Равенський конґрес осягнув.

Равенський конґрес має внести нову перспективу в дослідження тисячолітньої культури України. Це частинно осягнулося тим, що багато учасників конґресу вперше мали нагоду виступити на українському форумі та вперше включитися в український науковий процес. Відсутність такого постійного живого контакту української науки зі зовнішнім світом в минулому було причиною того, що в світі про нас так мало знають.

Але найголовніше те, що учасники конґресу зробили належний вклад у краще пізнання та розуміння обставин християнізації Руси-України і взагалі початкової доби історії України. Прочитані на конґресі доповіді вийшли друком восени цього року окремою ювілейною збіркою, яка присвячена Тисячоліттю Хрещення Руси-України. Ця збірка появилась в журналі „Гарвардські Студії Українознавства" (ГУС), який втішається визнанням в науковому світі як один з кращих в галузі східньослов'янських студій, томи XII-XIII (1988-89, 894 ст.). Багато науковців та інституцій по цілому світі отримують його шляхом передплати або обміну. В такий спосіб нам вдалося ширше подати світові відомості про міжнародній конґрес і про наш ювілей Тисячоліття.

Ювілейний збірник „Гарвардських Студій Українознавства" можна отримати, виславши замовлення до: Harvard Ukrainian Studies, Harvard University, 1583 Massachusetts Ave. Cambridge, Mass. 02138. Кошт примірника в м'якій обкладинці 56 дол., в твердій обкладинці — 65 дол.

ФКУ

ЗГІДНО З ПОВІОМЛЕННЯМ ФБІ, злочинність у великих містах ЗСА зросла на 10 відсотків протягом першої половини цього року. Кількість вбивств зросла на 20 відсотків. Ці дані перевищують найвищий рівень злочинности, який був зареєстрований в 1986 році, коли він досяг 12,1 відсотка. Попереду знаходиться північний-схід, де кількість вбивств зросла на 18 відсотків, порівняно із 8 відсотками на заході. Ден Ераміян речник головного прокурора Р. Торнбирна, підкреслив, що ці підрахунки свідчать про необхідність прийняття суворіших законів.

Земляцьке Об'єднання „Тернопільщина"

Ділимося сумною вісткою, що в неділю, 7-го жовтня 1990 р. на 83-му році життя відійшов у вічність

СВ. П.

МИХАЙЛО СЕРЕДА

заступник голови нашого Об'єднання.

ПАРАСТАС відслужено в середу, 10-го жовтня, о год. 7-ій веч. в залі 541 Н. 22-га вул. у Філядельфії, Па., що її винаймило похоронне заведення М. і А. Насевичів.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в четвер, 11-го жовтня, о год. 10-ій ранку у церкві св. Миколая.

Тлінні Останки перевезено на цвинтар у Факс Чейс, Па.

•

Опечаленій родині складаємо глибокі співчуття.

УПРАВА та ЧЛЕНСТВО ЗОТ

Фонд Відновлення Будинку Мазепи

Фонд Відновлення Будинку гетьмана Івана Мазепи на Подолі в Києві інформує, що надійшли пожертви від українців у США. На заклик, в порядку надходжень, відгукнулись — М. Коць, С. Вовк, Б. Артимишин, Д. Лясевич, С. Паньків, д-р В. Петришин, М. Домашевський, д-р Р. Смик, Н. Дейчаківська, І. Тершаковець, Є. Дмитренко. Управа Фонду звітуватиме про надходження й видаткування кожного квар талу. Надії покладаються на колишніх громадян України, які, мабуть, живіше зацікавлені рідним Подолом і долею самого будинку Мазепи.

Тому, що в плянуваннях архіварів, істориків, архітектів України є почати Музей Державности від будинку гетьмана Мазепи, але й поширити цей музей від глибинних початків історії, що й включатиме древню Україну, княжу, козацьку аж по нинішні дні, — а це вимагатиме відновлення і обладнання ще інших будівельних структур, ініціятори фонду просять не тільки присилати пожертви, але звертаються до самітних, маєтних українців зголошувати готовність скласти заповіщання і передати, в майбутньому, своє майно у потреби Фонду Музею Державности України.

Такою поставою утверджуємо наше відношення до батьківщини, до її історичного й державного минулого. При можливості поважних надходжень плянуються відкриття меморіяльних таблиць у пам'ять жертводавця.

Пожертви й листування слід слати на адресу: Self Reliance A/C 5891, Fond I. Mazepy, 558 Summit Ave., Jersey City, N. J. 07306.

М. Коць

Гельсінський...

(Закінчення зі стор. 2)

вою метою держав — учасників Гельсінкського договору.

Для підкреслення збільшеного значення Конференції безпеки і співпраці в Европі **відбулася 1-го і 2-го жовтня зустріч міністрів закордонних справ 35-ти її членів у Ню Йорку.**

19-го листопада ц.р. відбудеться зустріч на вершинах у Парижі з участю голів урядів всіх членів Гельсінкського договору. (В той же час буде теж заключено договір про зменшення збройних сил в Европі, над яким велися довгі переговори у Відні).

На 1991 рік плянуються наступні конференції:

1) в справі мирного полагодження конфліктів у Валетті 15-го січня до 8-го лютого;

2) симпозіюм про культуру — в Кракові 28-го травня до 7-го червня;

3) про права людини — в Москві 10-го вересня до 4-го жовтня.

На багатьох дотеперішніх конференціях Гельсінкського процесу українські правозахисні організації та громадські і політичні представники діяспори обороняли людські, релігійні, культурні і національні права українського народу, як теж боролися за долю політичних зв'язків, між якими були і всі члени української Гельсінкської Групи. Їхні акції в великій мірі були успішні і їх треба продовжувати. Від 1989 року до них приєднуються і учасники з України, як Левко Лук'яненко (Париж, червень, 1989), Е. Пронюк і О. Шевченко (Копенгаґен, червень, 1990 р.). Про потребу участи в Гельсінкському процесі свідомі діячі в Україні. Про це свідчить існування комітету „Гельсінки-90", про завдання, — позиції і доцільність якого була поміщена стаття М. Муратова у „Свободі" з 28-го вересня 1990 року.

Є теж намагання і конкретні заходи, щоб Україна, яка 16-го липня 1990 року проголосила декларацію про суверенітет, та як **член Об'єднаних Націй стала повноправним членом Гельсінкського договору. Це питання піднесла Народна Рада на форумі Верховної Ради України, а 5-го жовтня навіть колишній консервативний партійний прем'єр Ради Міністрів УССР В. Масол у своєму виступі на сесії Організації Об'єднаних Націй заступав право України бути членом Гельсінкської Конференції.**

Хоча під цю пору, зважаючи на відмову балтійським державам стати формальними обсерваторами Гельсінкської Конференції та на становище західніх держав вважати Совєтський Союз як політичну одиницю, а з тим і їхнє обережне ставлення до членства поодиноких республік, то ми живемо в періоді постійних і часто непередбачуваних змін.

Успішне розв'язання питання участи України в найбільшій мірі буде залежне від подій в Україні, від проведення декларації про суверенітет в повну дію і здобуття для України всіх атрибутів вповні суверенної і незалежної держави.

Другий крок...

(Закінчення зі стор. 2)

ти членам комісії — Морозові, Головатому — для складання проєкту постанови.

Головуючий — Плющ, від депутатської більшости — Коцюба, від Народної Ради — Головатий.

Протокол ч. 2

Узгоджувальної комісії Верховної Ради УССР.
Київ 17-го жовтня 1990 року.

Узгоджувальна комісія Верховної Ради УССР у повному складі розглянута робочий проєкт постанови Верховної Ради УССР про розгляд вимог студентів, які проводять голодування в місті Києві з 2-го жовтня 1990 року і шляхом консенсусу прийняла проєкт постанови в остаточній редакції.

Текст проєкту постанови додається (3 сторінки)
Головуючий — Юхновський;
від депутатської більшости — Коцюба;
від Народної Ради — Головатий.

Проєкт внесений узгоджувальною комісією Верховної Ради УССР, утвореної 16-го жовтня 1990 року.

ПОСТАНОВА

Верховної Ради Української ССР про розгляд вимог студентів, які проводять голодування в місті Києві з 2-го жовтня 1990 року.

Розлянувши вимоги студентів, які проводять голодування в місті Києві, передані Презиції Верховної Ради УССР 2-го жовтня 1990 року та взявши до уваги результати узгоджувальної комісії Верховної Ради УССР, утвореної 16-го жовтня 1990 року, Верховна Рада Української ССР постановляє:

1. Стосовно проведення нових виборів: впродовж другої сесії Верховної Ради УССР прийняти закон про референдум в Українськії УССР, закон про політичні партії та організації в Українській ССР, закон про статус народного депутата Української ССР, передбачені порядком денним та закон про вибори в Українській УССР на багатопартійній основі. В 1991 році провести в Українській ССР всенародне голосування (референдум) з питання довіри Верховній Раді Української ССР 12-го скликання. За його результатами вирішити питання про проведення нових виборів до кінця року.

2. Стосовно військової служби громадян України: забезпечити проходження строкової військової служби громадянами України поза межами республіки тільки за добровільною згодою громадянина. З цією метою: до 31-го грудня 1990 року прийняти закон про проходження строкової військової служби громадянами України на території республіки, закон про альтернативну військову службу, а також утворити необхідні державні органи.

3. Стосовно націоналізації майна КПСС та ВЛКСМ на території України: Відповідно до рішення Верховної Ради УССР від 15-го жовтня 1990 року, розглянути на сесійному засіданні висновки Міністерства Юстиції УССР і державного арбітражу УССР про націоналізацію майна КПСС та ВЛКСМ на території України і до 1-го грудня 1990 року утворити тимчасову комісію Верховної Ради УССР з цього питання.

4. Стосовно союзного договору: Згідно з рішенням, Президії Верховної Ради УССР, схаленим сесією Верховної Ради УССР 15-го жовтня 1990 року, спрямувати всі зусилля Верховної Ради УССР на сталібізацію політичної і економічної ситуації в республіці, на побудову правової суверенної української держави, прийняття нової конституції Української республіки, і поки цього не досягнуто, укладення союзного договору вважати передчасним.

5. Стосовно відставки голови Ради Міністрів УССР: Прийняти до відома повідомлення голови Верховної Ради УССР Кравчука Л.М. 18-го жовтня 1990 року стосовно відставки голови Ради Міністрів УССР Масола В.А. і вирішити це питання у порядку, передбаченому статею 97 (9), статею 108 (4) Конституції УССР.

6. З метою створення правової основи для виконання цієї постанови, до 30-го листопада 1990 року привести діючу Конституцію УССР у відповідність до положень Декларації про державний суверенітет України.

Члени узгоджувальної комісії: від депутатської більшости — Гуренко, Залудяк, Коцюба, Мороз, Сухий;
від Народної Ради — Головатий, Горинь, Філенко, Шевченко, Юхновський;
від президії Верховної Ради УССР — Плющ.

У НЕДІЛЮ, 21-ГО ЖОВТНЯй, мільйонам жителів Венесуелі було наказано залишитись у своїх домах, щоби армія службовців в числі 200,000, ходячи від дверей до дверей по цілій країні могла зібрати дані для всенародного перепису населення. Уряд назакав мешканцям країни, за виїмком працівників перепису населення, медичної обслуги та кореспондентів зі спеціяльними перепустками, залишитися на цілий день у своїх домах, щоби цей перший крайовий перепис за останніх 10 років можна було якнайточніше перевести. Згідно зі звідомленнями, вулиці столиці Каракас видніли цілковитою пусткою, тільки десь-не-десь на сходах будинків можна було завважити декілька осіб у товариській розмові.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 27-го ЖОВТНЯ 1990 р.

Асторія, Н. Й. Місячні збори Б-ва св. Миколая — 5-ий Відділ УНС о год. 6-ій вечора в церковному приміщенні при 37-09 31 авеню. Просимо взяти участь; цікаві інформації про нову грамоту. — В. Левенець, гол., М. Климишин, секр.